

Ústavně-právní výbor Senátu Parlamentu ČR

Zpravodajka výboru: JUDr. Daniela Kovářová

Zpravodajská zpráva k senátnímu tisku č. 217 – 15. funkční období

Výroční zpráva o činnosti NKÚ za rok 2025

I. Obecně

Nejvyšší kontrolní úřad (dále NKÚ) funguje na základě zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu. Podle tohoto zákona NKÚ prověřuje zejména hospodaření se státním majetkem a s finančními prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob, plnění příjmových a výdajových položek státního rozpočtu a hospodaření s prostředky poskytnutými České republice ze zahraničí.

Podle § 18 zákona o NKÚ zpracovává úřad Výroční zprávu, která obsahuje zejména zhodnocení plánu kontrolní činnosti, finanční zhodnocení přínosu kontrol a zhodnocení ostatní činnosti. Výroční zprávu předkládá prezident Úřadu pro informaci Poslanecké sněmovně, Senátu a vládě do 3 měsíců po skončení rozpočtového roku a zveřejňuje ji ve svém Věstníku.

Od března 2013 je prezidentem NKÚ **Ing. Miloslav Kala**. V loňském roce hospodařil NKÚ s rozpočtem 648.573.450 Kč, koncem roku zaměstnával 456 zaměstnanců.

II. Podrobněji

Předkládaná zpráva 167 stran, 4 části (postavení a působnost NKÚ; zhodnocení kontrolní a analytické činnosti za rok 2024; finanční zhodnocení kontrolní činnosti a zhodnocení ostatní činnosti) a 5 příloh.

V úvodu zprávy ředitel NKÚ konstatuje: **Opatření, která měla provoz státu zlevnit a zefektivnit, vedou naopak k tomu, že stejná agenda se ještě více prodrazí a přináší další dodatečné náklady.** Příkladem za všechny je eLegislativa – rozpočet už stojí dvakrát tolik než papírové provedení. Reakcí na provedení kontroly je nesouhlas a zavírání očí. A přitom bychom měli mít odvahu říct: stop, i když projekt už stál miliardy.

NKÚ v roce 2025 provedl 32 kontrolních akcí, zkontrolovaný majetek a peněžní prostředky státu činily 96 miliard korun a 305 miliard korun u akcí typu finanční audit, v oznámení o porušení rozpočtové kázně pak 1 miliardu korun. Kontroly vedly k podání dvou trestních oznámení.

Podobně jako ve zprávách z předchozích období jde o povětšinou depresivní čtení. Úřad konstatuje, že se státu ani loni nepodařilo přetvořit veřejnou správu do moderní a pro klienty přívětivé podoby, a to navzdory tomu, že státní organizace na digitalizaci v posledních pěti letech vynaložily více než 110 miliard korun. V centru kritiky je nejenom již zmíněný projekt eLegislativy, ale také digitalizace vízových a pasových služeb nebo agenda Úřadu práce. Online žádosti sice zjednodušily podání, ale nezrychlily vyřizování žádostí.

Tváří v tvář aktuální bezpečnostní situaci zní děsivě následující konstatování: **Ani přes nárůst peněz se v mnoha oblastech nepodařilo posílit odolnost státu ani účinně reagovat na nové hrozby.** Ministerstvo vnitra stále ještě nevytvořilo fungující národní systém ochrany měkkých cílů. Zaostává také výcvik armády. Ministerstvo vnitra nezajistilo dostatek prostředků individuální ochrany, jako jsou například ochranné masky nebo ochranné obleky. Resort také ani po 20 letech nedokončil obměnu rotačních sirén a nespustil plánovaný informační webový portál pro veřejnost. Kontrola dále ukázala, že během posledních 11 let se v ČR snížil počet stálých úkrytů o 32 %. 80 % dotázaných obyvatel neví, kde se nejbližší stálý úkryt nachází. Tuto nepříznivou situaci mely řešit legislativní změny, MV je však do ukončení kontroly neiniciovalo.

Státní rozpočet se i nadále potýkal s vysokým schodkem. Výsledné saldo dosáhlo 290,7 miliardy korun, což představovalo meziroční zhoršení. Saldo očištěné o prostředky z EU a další zahraniční zdroje se sice meziročně zlepšilo o 39 miliard korun, avšak i tomto případě by deficit činil 249,9 miliardy korun. V obou variantách tak došlo k překročení schváleného schodku státního rozpočtu. Státní dluh pokračoval v růstu a na konci roku dosáhl 3 678 miliard korun, tedy 43,2 % HDP.

Veřejné finance ohrožují dlouhodobé tolerované systémové nedostatky ve fungování státu. Jeden z nich se týká schopnosti vybírat příjmy účinně a zajistit tak dostatek zdrojů na krytí narůstajících výdajů. Systémové nedostatky v řízení a kontrole vedou k neefektivnímu využívání veřejných prostředků.

Tímto způsobem by bylo možno charakterizovat situaci v každém z kontrolovaných rezortů a oblastí. Například ve školství projekty zaměřené na řízení vzdělávací soustavy, na něž MŠMT vynaložilo téměř 507 mil. Kč, nesplnily cíle směřující ke zvýšení kvality vzdělávání a zlepšení výsledku žáku v klíčových kompetencích ani k rozvoji strategického řízení škol. MŠMT také opakovaně financovalo projekty metodické podpory, cílové skupiny je však málo využívaly a předpokládaný dopad na kvalitu regionálního školství se tak nedostavil. Podobné je to bohužel i oblastí výzkumu a inovací. A to se radši vůbec nezmiňujeme o katastrofických výsledcích vynaládání financí na ochranu životního prostředí či podporu fotovoltaických elektráren nebo zemědělství.

III. Stanovisko zpravodajky

Opětovně musím konstatovat, jaká je škoda, že NKÚ každoročně upozorňuje na zásadní nedostatky, avšak státní orgány a instituce si z těchto zjištění příliš nedělají a nedostatky se ani vzdáleně nesnaží odstraňovat. Osobně bych uvítala, kdyby se stát postavil k popsaným zjištěním sebekriticky, zjednal nápravu, odstraňoval byrokratickou zátěž a zásadně přehodnotil výdaje tak, aby nedocházelo ke zvyšování schodku a k marnotratnému nekontrolovanému utrácení, jaké sledujeme každý den. Z každé jednotlivé stránky předložené zprávy totiž plyne, že stát vynakládá obrovské prostředky, aniž by přesně věděl, čeho chce dosáhnout, a aniž by byl následně schopen vyhodnotit, zda a jakého cíle nakonec dosáhl. Vyhozené peníze daňových poplatníků tak v obrovské počtu případů nemají pro stát ani pro občany žádný přínos. Podobná zjištění zpráva konstatuje i ohledně peněz poskytovaných ze zahraničí a z fondů EU.

Kdo by naopak chtěl získat aspoň špetku potěšitelných informací, tomu doporučuji začíst se do kapitoly věnované finančnímu auditu a metodickému vedení ze strany NKÚ.

Posuzovaná zpráva je jinak zpracovaná přehledně a čtivě, závěry jsou dobře graficky zvýrazněny. Čtenář se ze zprávy doví také informace dalších činnostech a aktivitách, jimž se NKÚ věnuje vedle své hlavní kontrolní činnosti.

Jako zpravodajka nemám ke zprávě připomínky a doporučuji ji vzít se znepokojením na vědomí.

IV. Návrh usnesení

VÝBOR

- 1. Doporučuje Senátu Parlamentu České republiky vzít Zprávu o činnosti NKÚ za rok 2025 na vědomí.**
- 2. Určuje zpravodajkou výboru k projednání na schůzi Senátu senátorku Danielu Kovářovou;**
- 3. Pověřuje předsedu výboru senátora Tomáše Goláně, aby s tímto usnesením seznámil předsedu Senátu Parlamentu České republiky**

V Praze dne 9. dubna 2026

JUDr. Daniela Kovářová